

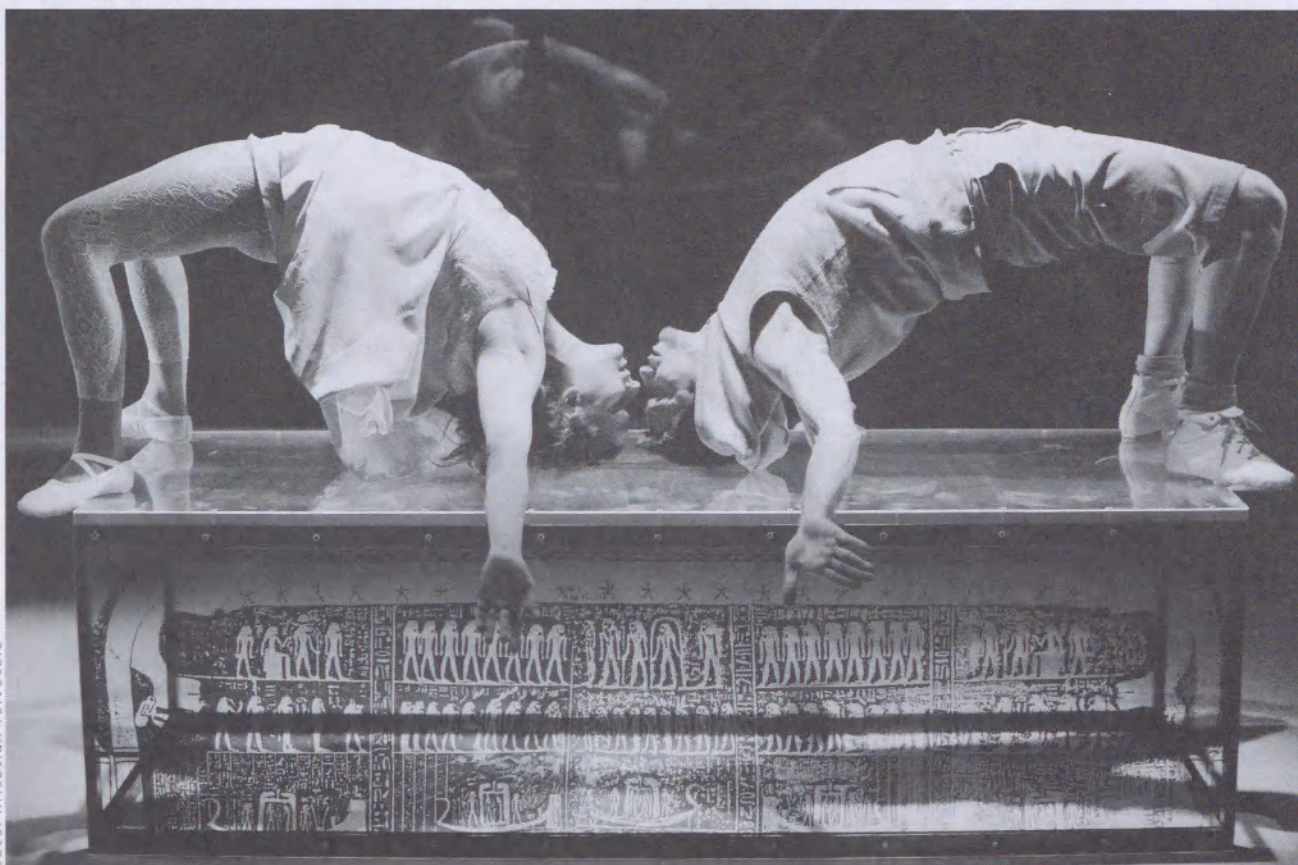
Kutszegi Csaba

Erotika a Bükk lábánál

RÓMEÓK ÉS JÚLIÁK; REQUIEM

Ha egy évvel hivatalos megalakulása után a Miskolci Táncszínház (és vezető koreográfusa, Krámer György) beleszalad egy kudarcos vagy legalábbis művészi értékeit tekintve igen aggályos bemutatóba, az korántsem nagy baj. Ha viszont e produkció tudatos irányváltást jelez, súlyosabb a gond.

legfőbb érték a színházban a közönség tapsa. Ezt sokan kiegészítik azzal, hogy a vélt érték és a vélt korszerűség közé ügyesen-elegánsan egyenlőségjelet tesznek, és az összeálló szillogizmus két premisszája után már jöhet is a konklúzió: az a korszerű, amit megtapsol a közönség (és a gondolkodásra készítő,

Rómeók és Júliák: Handa Dalma és Lukács Ádám

Ha a kudarcot rosszul sikerült, de bátor kísérletezés okozza, a bukást is eredményként vagy legalább szükséges állomásként lehet értékelni (megjegyzem: a *Rómeók és Júliák* a premieren nem bukott meg, sőt a közönség lelkes tapsal jutalmazta). De ha az új bemutató azért érdemli meg a rosszalló kritikát, mert alkotója lejjebb szállította az igényeit, vagyis letért a tőle elvárható színházi értékteremtés következetesen végigjárandó útjáról, akkor a kudarcnak nincs semmi haszna. Tudom persze, hogy az érték és az értékteremtés fogalmát sokféleképpen lehet értelmezni. Ismerem azokat a „jól bevált”, tapasztalatokon alapuló „esztétikai” felfogásokat, melyek szerint a

esetleg megdöbbentő, *standing ovation*hoz nem vezető kísérletezés pedig álmodernkedés). Függetlenül attól, hogy kinek milyen a színházfelfogása, alaposan gyanítható: Miskolcon a tánc körül valami megváltozott. Az egy évvel ezelőtti nem hibátlan, de sok szempontból biztató „tagozatalapító” premier után másféle folytatást várhattunk volna.

A Krámer György koreografálta *Rómeók és Júliák* nem az előremutató, alternatív színházi megoldásokat, hanem a közönség kegyeit keresi. Ráadásul azt

Csere Zoltán,
Horváth Zita
és Barta Dóra
a Requiemben

A SZEMKÖZTI
OLDALON:
Túri Lajos,
Lázár Eszter és
Feledi János a
Requiemben

Gál Gábor
felvételei

is ügyetlenül, helyenként ízléstelenül. Mentőövet nem tudok dobni a koreográfusnak, de úgy vélem: Krámer életművéből és elmúlt évekbeli miskolci ténykedéséből nem következik logikusan e nézetváltó fordulat. Nem tisztzem az okokat találgatni, csak regisztrálom a megfigyelést: Krámer rendező-koreográfusként mintha kínlódná a saját koncepciójával (míg színésztáncosként rutinosan hozza a megfelelő színvonalat).

Az előadás egészét áthatja a törekvés a könnyen fogyasztható téma populáris csomagolására, de mivel musical- vagy szappanopera-gyártó truppá mégsem tudott hirtelen átalakulni a tánctagozat, eredményként kortárs tánc és népszórakoztatás közötti, tipikusan köztes helyzetben vergődő, se ilyen, se olyan jelenetek sorozata jött létre.

A színész-táncosok a nézők elhelyezkedését mozdulatlan pózban várják a színpadon. Középen halott lány fekszik átlátszó plexiszarkofágon, melynek falát hieroglifák díszítik (ha már szarkofág, legyen egyiptomi). Krámer nyitja az előadást: felütésként a két Rómeó-béli veronai család szembenállását emlegeti, közben modernista ironiával reflektál ténykedésére. „Jó lesz így, kinek van manapság két órája Rómeó és Júliára?” – kérdezetgi monológját meg-megszakítva. Balogh Borcsa elől, a színpad bal oldalán ücsörög, és néha verbálisszöveg-mondásba kezd: Tennessee Williams *Beszélj, mint az eső, hadd hallgassalak* című,

preszingli színművéből ad elő részleteket. Közben, az óramutatóval ellentétes irányban, de majd' olyan, folyamatosan fordul egy kicsit, az előadás vége felé már nem jobbra, hanem balra néz. Onnan érkezik majd Krámer, hogy ölbe vegye, és a szarkofágra fektesse. Ahol már rég nem fekszik az első halott lány, mert a koreográfus-rendező a kezdő felütés után, mielőtt távozott volna a színről, felkérte táncolni. A kezdet és a vég között Rómeók és Júliák táncolnak egymással. Felkavaró, bizarr jelenetek hatása vagy poétikus hangulat helyett langyos közérthetőség és pseudoizgalom unalma lengi be a játékeret. Fúzi Attila például partnerét jó párszor irgalmatlanul hátra veri (gondolom: kemény párkapcsolat expresszív ábrázolása), egy másik Rómeó pedig szájjal ráncigálja nagy, barna hajú Júliáját (először a copfját szája véve húzogatja a lányt, majd foggal bugyira-melltartóra vetkőzteti). Ezután az egyik hátsó, átlátszó plexifal mögé bújnak, amelyre tapadva imitált pseudoüzekedésbe kezdenek, miközben egy kvázi-reverendás álpap románul elszavalja Shakespeare egyik szonettjét (mely költemény párhuzamosan magyarul is elhangzik). Újabb kettősök következnek, majd közben görögül (plusz magyarul) is felhangzik egy Shakespeare-sonett. És lassacskán már el is érkezünk Balogh Borcsa pseudohalálához, amely után a különböző alakokban reinkarnálódott veronai szerel-

mesek kara esztrád jellegű szórakoztató táncba kezd.

Az előadáson a fiúk inkább mai, a lányok inkább reneszánsz kori jelmezeket viselnek, de utóbbiak ruhaszoknyái nem hosszúak, hanem midik. Erotikus akrobatikázás közben kivillannak a bugyogók és a buján díszített, szexi harisnyanadrágok. Mindezt lazán mixelt zene kíséri (a tartalmasnak ígérkező vonós hangzások is rendszeresen diszkó ritmusú háttér-dobolásban oldódnak könnyűvé). Szürreális asszociációk, csipetnyi szentimentalizmus, tűréshatáron belüli (ál)erotika, felszínesnél nem mélyebb intellektuális tartalmak – mindezek mintha egy rosszul felfogott közönségszolgálat ügyetlenül használt eszközei lennének.

Az előadás végén Krámer elmondja a LXVI. szonettet („Fáradt vágynak, ringass el, óh, halál: / Az érdem itt koldusnak született / És hitvány Semmiségre pompa vár / És árulás sújt minden szent hitet...”). Ez az előadás legizgalmasabb pillanata, de csak néhány másodpercig tart: amíg azt hiheti a néző, hogy Krámer György komolyra fordítva, kora és környezete kíméletlen megkritizálásával zárja le a kezdeti önreflexiót. De szavai súlytalanul elpárolognak a show-nak gyenge, kifejező erejű táncnak tartalmatlan fináléban.

Mintha járvány seperne végig a Bükk lábánál: az Egri Táncotagozat (Badora Dance Company) vezetője, Barta Dóra is a könnyen fogyaszthatóság irányába mozdult el legújabb premierjével, a *Requiem*mel. Két, időben és térben közeli premier hasonló jellege még nem szignifikáns mutatója a vidéki színjátszás mindennapos, húsba vágó problémáinak, de erősen gyanítható: a vidéki kortárs táncársulatok pengeélen (néha gúzsba kötve) táncolnak. Hol fényes, hol közepesen dicséretre méltó sikerrel próbálgatják környezetükben meghonosítani az alternatív színházi szemléletet, hol pedig engedményeket kényszerülnek tenni azért, hogy éppen kialakulató közönségüket megtartsák. Ez a Szküllá és Kharübdisz közötti ügyeskedés emberileg érthető, ugyanakkor csak aggályosan értékelhető.

Egyértelműen Barta Dóra javára írható, hogy ő nem hitetlenül vergődik *Requiem*jének koncepciójában,

hanem művében teljes erőbedobással, következetesen végigviszi szándékát. Ezért munkája becsületes, de számomra fogyaszthatatlan. Egyszerűen azért, mert az effajta szürreális kataklizmajövendülés felett nálam már eljárt az idő. Még akkor is, ha a valóságban a probléma (a Föld tönkretétele, elpusztítása) igencsak létező. (Olyannyira, hogy azt gondolom: ezzel már a tudósoknak, a pénzembereknek és a politikusoknak kellene hathatósan foglalkozniuk.) A művészetben erről a témáról már annyi bőrt lehúztak, hogy hiába egyre aktuálisabb a kérdés, újrafogalmazója csak ismétlésbe bonyolódhat. Barta sem csinál semmi mást, mint felidézi a Föld-pusztítás minden létező ikonját, de – dicséretére legyen mondva – ezt hiteles dühvel teszi.

Csak felsorolásszerűen, mi minden megjelenését élvezheti a néző: jégbe fagyott csecsemő- és felnőtt-testek között nejlön szemeteszsákba kötözött nő fulladozik; fentről belógatott szemetes-olajos fémhordók között félmeztelen terhes nő spon-tán abortál; realiztikus disznófigurába bújó szennyező-fogyasztó-energiaherdáló disznólény tévéfejú embert vegzál; gázárcosok hada próbál túlélni; védtelen lányt többméteres háztartási fóliába tekernek – fulladásig; jégcsákányosok hada próbálja szétverni a jégbe fagyottak jégpáncélját; fordított álarcbba és egyéb maszkokba bújó lények értelmezhetetlen szöveghalandzsára szürrealizálnak; sekély víz lepi el a színpadot, amelyben hol csúszkálnak, hol partra vetett halként vergődnek a táncosok; szemét hull az „égből” a vízbe (PET palackok, rongyok stb.); savas eső esik; fekete olaj fed be mérgezőn két élőlényt (szerencsére később kiderül: „csak” vízben oldódó festék); és az a ronda sertés mindig megjelenik sertepertélni (nyilván ő jelképezi a disznó emberiséget).

Barta Dóra az előadás elején (vásznon futtatott szövegben) Popper Péternek ajánlja előadását. Nekem a nemrég eltávozott „legismertebb pszichológus” helyett gyermekkorom lenyűgöző Juhász Ferenc-jövendölései jutottak eszembe. A költő is úgy küldte ki magából a lírai mindenség-szörny-titok-rémképeit, ahogy csak a csövön, a torkon kifért. A múlt század hatvanas–hetvenes éveit óta ezt mások is, elég sokan megtették.

A *Requiem* (csak) azért jobb a *Rómeók és Júliáknál*, mert az egri színház nagyszínpadán összehasonlíthatatlanul igényesebb és gazdagabb látványtechnika segíti az összehasonlíthatatlanul jobban képzett táncosok munkáját. Itt meg kell jegyeznem: Barta Dóra, bár újdonságot nem tartalmazó, de igényes, kimunkált mozgásnyelve a vízzel felöntött színpadon kevésbé érvényesül. A tovafröccsenő víz helyenként valóban érdekesen „meghosszabbítja” a végtagok mozgását (ahogy ezt más koreográfiákban is már láthatuk-láthatjuk), de ami nyereség a réven, az veszte-

ség a vámon: a bokáig érő vízben az igényes tánctechnika háttérbe szorul.

Mindezek ellenére Barta Dórának tudok egy mentőövet dobni (saját maga gerjesztette árvízében rá is szorul): lehet, hogy az egri publikum számára tánc történeti hiányt pótol a *Requiem*. Mert a táncértő közönségnek valószínűleg mindenhol át kell lépnie ezen a grádicson (ahogy a hatvanas–nyolcvanas években világszerte mindenhol átléptek rajta).

Egy dolgot viszont nehezen bocsátok meg Barta Dórának: ezüstös bikinijében és hozzá passzoló, ugyanolyan színű puha térdcsizmájában olyan gyönyörű, hogy a világ összes diszkókirálynő-szépségszavát toronymagasan megnyerné. (Csodálkoznék rajta, ha ő maga ezzel nem lenne tisztában.) Bennem felmerül a kérdés: most aggódunk a Föld sorsa miatt, vagy erotikus show- és látványelemekkel nézött bűvölünk? Ráadásul a csinos egri táncoslányok – akaratukon kívül – a „gyászmisén” egy korrekt vizespóló-versenyt is abszolvtak. Ettől persze még aggódhatunk utódaink sorsán...

Králl Csaba

Világ polgárai, egyesüljete!

UNISONO

Ludwig van Beethoven szerzeményei kötik össze a Szegedi Kortárs Balett *Unisono* című estjének két egyfelvonásosát. Bár helyesebb, ha úgy fogalmazunk: mindkét koreográfia alatt a német zeneszerző muzsikája szól. A címben előrevetített együtt hangzás szimpla ígéret marad, az „univerzum lakói” viszont ezt nélkülözve is gond nélkül összeborulnak a 9. szimfónia kórusfináléja alatt.

Tudom, botorság címadás okozta bonyodalmakkal traktálni az olvasót, de ezúttal megkerülhetetlen. A Youtube-on felfedezett olasz Mauro Astolfi és a társulatvezető Juronics Tamás koreográfiája ugyanis a közös cím okán azt sugallja, mintha egy darab két felvonásáról, egy téma közös kibontásáról lenne szó, de ez nem így van. A két „felvonás” gyakorlatilag két

RÓMEÓK ÉS JÚLIÁK (Miskolci Nemzeti Színház, Játékszín)

Látvány: Zeke Edit. **Zenei munkatársak:** Fandl Ferenc, Szakács Sára. **Koreográfusasszisztens:** Balogh Borcsa. **Rendezőasszisztens-ügyelő:** Kriston Szabolcs. **Koreográfus-rendező:** Krámer György.

Szereplők: Balogh Borcsa, Handa Dalma, Szalay Olimpia, Varga Renáta, Fűzi Attila, Gál Lóránt, Krámer György, Lukács Ádám, Muresan Aurél.

REQUIEM (Gárdonyi Géza Színház Tánctagozata, Eger)

Zene: Wolfgang Amadeus Mozart. **Látvány:** Barta Dóra, Gróf Gyula. **Konzultáns:** Almási-Tóth András. **Koreográfusasszisztens:** Mirkóczki Zita. **Fény:** Pető József. **Ügyelő:** Hódosi Ildikó. **Asszisztens:** Ivády Erika. **Koreográfus:** Barta Dóra.

Szereplők: Barta Dóra, Csere Zoltán, Feledi János, Horváth Zita, James Valencia, Kiss Róbert, Kulcsár Noémi, Lázár Eszter, Nagy Eszter Kata, Sárai Ráhel, Túri Lajos, Zombori Dorottya.

önálló, cím nélküli egyfelvonásos, amely sem gondolati, sem tematikai, sem (mozgás)stílusbeli rokonságban nem áll egymással. Ezzel persze önmagában semmi probléma sincs, így viszont értelmezhetlenné válik a közös cím.

A kortárs balett halad a korrallal. Legalábbis a széles körben elterjedt videomegosztó portálok használatát illetően, amelyek a szegedi példa alapján immáron vendégkoreográfus-becserkészésre is alkalmassá váltak. Felmegy a művészeti vezető a hálóra, legott barangol egy kicsit, s pár perc múlva már meg is világosodik afelől, kivel szándékozik a közeljövőben együtt dolgozni. Még némi papírmunka meg gázsiegyeztetés – és máris postázhatja a repülőjegyet a megadott címre.